

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Sint-Jozef te MORTSEL

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 9761

Instelling Vrije Basisschool - Sint-Jozef

Directeur Koen VAN GROOTEL

Adres Liersesteenweg 314 - 2640 MORTSEL

Telefoon 03-455.49.13

Fax 03-455.78.59

E-mail directie@sintjozefmortsel.be

Website WWW.SINTJOZEFMORTSEL.BE

Bestuur van de instelling VZW Uitv. Com. Paroch. Scholen Mortsel

Adres Guido Gezellelaan 129 - 2640 MORTSEL

Scholengemeenschap ANKER

Adres Geluwestraat 4 - 2600 BERCHEM

CLB Vrij CLB 2 Antwerpen - Middengebied

Adres Edegemsestraat 36 - 2640 MORTSEL

Dagen van het doorlichtingsbezoek 25/01/2013, 28/01/2013, 31/01/2013 en 1/02/2013

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 01/02/2013

Datum bespreking verslag met de instelling 15/03/2013

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Kurt Maenhout

Teamleden Béatrice Coopman

Deskundige(n) behorend tot de nihil

administratie

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Frans	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	16
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	19
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	20
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	21
4.1 Professionalisering	21
4.1.1 Aanvangsbegeleiding	21
4.2 Welzijn	22
4.3 Begeleiding	22
4.3.1 Leerbegeleiding	22
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	25
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	26
6.1 Wat doet de school goed?	26
6.2 Wat kan de school verbeteren?	26
6.3 Wat moet de school verbeteren?	27
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG.....	28
7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	28
7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	28

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van leergebieden om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan.
Voor elk leergebied onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De Vrije Basisschool 'Sint-Jozef' ligt op de grens van Boechout met Mortsel. De oudere schoolgebouwen liggen verspreid over een grote campus, wat het onderhoud en de praktische organisatie niet steeds gemakkelijk maakt. Het schoolbestuur is zich hiervan bewust en heeft dan ook renovatie- en bouwplannen op stapel staan. De schoolpopulatie bestaat uit een evenwichtige sociale mix. Toch is er een instroom van kinderen vanuit een nabij gelegen sociale wijk met meer problematische gezinssituaties. De laatste jaren merkt het team dat ook kinderen met een andere thuistaal dan het Nederlands de weg vinden naar de school. Het team wil op een open, positieve manier omgaan met deze veranderingen. Ze kiest er zeer bewust voor om de kwaliteiten van kinderen te benadrukken. Aandacht voor het welbevinden kenmerkt de school.

Op basis van het vooronderzoek onderzocht de onderwijsinspectie tijdens deze doorlichting de inspanningsverplichting van de kleuterafdeling voor Nederlands en wereldoriëntatie. In de lagere afdeling onderzocht ze de resultaatsverplichting voor de leergebieden Frans en wereldoriëntatie. Daarnaast controleerde ze ook aspecten van het welzijnsbeleid, de regelgeving, de kwaliteit van de aanvangsbegeleiding, de leerbegeleiding en het algemeen beleid van de school.

Het erkenningsonderzoek toont aan dat de resultaten van de onderzochte leergebieden, met uitzondering van het leergebied Frans voor de lagere afdeling, niet aan de verwachtingen van de overheid voldoen.

In de kleuterafdeling geven een koepelgeen praktijktheoretisch kader en de decretale ontwikkelingsdoelen sturing aan de planning en de uitvoering van het onderwijsaanbod. De aandacht voor leerplannen is recent en gering. Het team heeft geen zicht op de verbanden tussen het koepelgeen document en de leerplannen Nederlands en wereldoriëntatie. Ze hanteert deze referentiekaders door elkaar en kan weinig zekerheid geven over een volledig en evenwichtig aanbod. Bewakingsinstrumenten richten zich nauwelijks op de na te streven doelen, verankerd binnen de voorgeschreven ontwikkelingslijnen. Planningsdocumenten en de klaspraktijk tonen gevarieerde thema- en projectactiviteiten, waarbij kinderen talrijke kansen krijgen om te exploreren, te experimenteren en actief (samen) te leren. De observatie is uitgebreid en maakt een brede beeldvorming mogelijk. Deze draagt weinig bij tot een fijnere afstemming van het aanbod op de klasgroep en leidt niet tot een grotere doelgerichtheid. Een klasintern gedifferentieerd aanbod is niet traceerbaar. Het wereldoriënterend onderwijs sluit aan bij de leefwereld van de kinderen. Het activiteitenaanbod is zeer breed en ingebed in een betekenisvolle klascontexten. De school brengt de werkelijkheid binnen in haar onderwijs. Thema-activiteiten verhogen de betrokkenheid en verruimen het blikveld van kinderen naar de directe schoolomgeving en verder. De klasinrichting en de begeleidingsstijl van de leerkrachten bieden een veilige en gestructureerde leeromgeving, waar attitudevorming en welbevinden belangrijk zijn. Omwille van deze vaststellingen beslist de inspectie om het tekort voor het leergebied wereldoriëntatie voor de kleuterafdeling te delibereren en aldus niet mee te nemen in het uiteindelijke advies.

Voor het leergebied Nederlands hanteert de school voor de kleuterafdeling een taalbeleid, met het accent op de ontwikkeling van spreekdurf. Onder impuls van de zorgcoördinatie voorzien gedreven en samenwerkende klasleerkrachten, taal- en meespeeljuffen ondersteuning en activiteiten. Het taalaanbod is te beperkt. Woordenschat is niet intentioneel gepland en gekoppeld aan het ontwikkelingsniveau. Criteria om themataal te selecteren zijn er niet. Dat maakt het aanbod eenzijdig. Er wordt niet geïnvesteerd in het doelgericht en intentioneel integreren van begrippen en instructietaal in de thema's en projecten. De decretale ontwikkelingsdoelen 'schrijven' en 'taalbeschouwing' worden onvoldoende nagestreefd. Het niet-intentionele karakter van het taalaanbod, gecombineerd met de beperkte doelgerichtheid in planning en van uitvoering, maken dat er weinig zicht is op continuïteit en gradatie. Het is niet duidelijk in welke mate het taalaanbod en de gerichte ondersteuning zich richt op het doelbewust in kaart brengen, opvolgen, evalueren en bijsturen van de totale taalontwikkeling van de kleuters. Op basis van voorgaande vaststellingen geeft de inspectie voor het leergebied Nederlands voor de kleuterafdeling een voldoet niet. Deze beoordeling wordt meegenomen in het uiteindelijke advies voor de kleuterafdeling.

Voor het leergebied Frans introduceert de school momenteel een onderwijsleerpakket afgestemd op de

nieuwe eindtermen en het vernieuwde leerplan. Het oude onderwijsleerpakket, dat qua inhoud en methode niet is afgestemd op de vernieuwde visie en doelen, wordt nog gedeeltelijk gebruikt. Toch doet het team inspanningen om op basis van bijkomende bronnen het aanbod beter te richten op wat de maatschappij nu verwacht van de school. Het team getuigt van een duidelijk zicht op de vereisten. Het nieuwe onderwijsleerpakket is gekozen op basis van kennis van zaken. Doordat leerkrachten niet alleen de intentie hebben, maar ook daadwerkelijk het (nieuwe) onderwijsleerpakket consequent gebruiken, verzekert de school zich van een volledig aanbod voor het leergebied en bewaakt het daarbij de gradatie en de continuïteit. Bovendien komen de leerdomeinen luisteren, spreken, lezen en schrijven evenwichtig aan bod. Mondelinge interactie krijgt niet alleen intentioneel aandacht in de planning, maar ook in de uitvoering staat ze voorop. Bovendien toont ook de evaluatiepraktijk dat er groeiende aandacht is voor een communicatieve aanpak. Het valt op dat de leerlingen betrokken zijn en plezier beleven aan het leren van het Frans. Het team straalt gedrevenheid uit en getuigt van bekwaamheid. Toch is ze bereid om kritisch na te denken over de eigen praktijk en zich blijvend na te scholen. De outputgegevens wijzen op degelijke leerlingresultaten. De inspectie beoordeelt het leergebied Frans voor de lagere afdeling als voldoet.

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied wereldoriëntatie in onvoldoende mate. Spijts het reeds afgelegde traject, is het thematisch aanbod te beperkt gericht op het realiseren van leerplandoelen en eindtermen. Een adequate doelenselectie ontbreekt en er is een onduidelijk verband tussen de vooropgestelde doelen en de activiteiten. Het aanbod is onevenwichtig en onvolledig voor wat betreft de doelen in verband met basisinzichten, basisattitudes en brongebruik. De zelf ontwikkelde thema's getuigen van levensecht onderwijs en sporen met de leefwereld van de kinderen. De verticale samenhang over de leerjaren heen is inhoudelijk aanwezig, maar dit kan niet vastgesteld worden wanneer de doorgaande lijn voor het doelenaanbod wordt onderzocht. Een meer horizontale benadering van het leergebied is sterk afhankelijk van de aard van het thema. Het team streeft interactief onderwijs na waarbij de meeste leerkrachten diverse werkvormen hanteren die de leerlingenactiviteit bevorderen. Het functioneel aanwenden van tijds- en ruimtekaders gebeurt wisselend. De evaluatiepraktijk is nog te sterk gericht op het beoordelen van kennisinhouden. Er gaat weinig aandacht naar het in kaart brengen van de ontwikkeling van vaardigheden, processen, inzichten en/of attitudes van leerlingen. Dit maakt de beeldvorming onvolledig, wat zich ook weerspiegelt in een beperkte rapportering. De school beschikt over weinig valide en betrouwbare gegevens om gefundeerde uitspraken te doen over het bereiken van de leerplandoelen. Op basis van deze vaststellingen geeft de inspectie voor het leergebied wereldoriëntatie in de lagere afdeling een voldoet niet. Deze beoordeling wordt meegenomen in het advies voor de lagere afdeling.

Het kwaliteitsonderzoek toont aan dat de school over een uitgewerkte visie op aanvangsbegeleiding beschikt met verantwoordelijkheden en rollen op het niveau van de scholengemeenschap, maar ook op school- en leerkrachtniveau. Deze worden gekoppeld aan concrete acties waarvan duidelijke sporen terug te vinden zijn in de praktijk. Dit wijst op een doelgerichte aanpak. Begeleide professionele groei met een sterke aandacht voor welbevinden en betrokkenheid komen als duidelijke kenmerken naar voor. Bovendien krijgen collegiale ondersteuning, overleg en het leren van en met elkaar een belangrijke plaats. Zowel het mentoraat op het niveau van de scholengemeenschap, het schoolintern mentoraat, het schoolbeleid en (parallel)collega's verschaffen formeel en informeel zowel praktisch-organisatorische informatie als pedagogisch-didactische ondersteuning. Deze elementen wijzen op een gerichte ondersteuning. Beginnende leerkrachten getuigen van een degelijke ondersteuning die hen niet alleen professioneel doet groeien, maar die er ook voor zorgt dat ze zich zeer snel een volwaardig teamlid voelen. De professionele aanpak van dit proces getuigt bovendien van een ontwikkelingsgerichte instelling. De school, maar ook de scholengemeenschap, zijn zich bewust van de zich verschuivende verantwoordelijkheden op het vlak van personeelsbeleid. Ze benaderen aanvangsbegeleiding dan ook vanuit een groot responsief vermogen.

Voor de leerbegeleiding steunt de school op een gezamenlijk gedragen zorgvisie. Kenmerkend zijn de aandacht voor het welbevinden, de betrokkenheid en de erkenning van en het respect voor de persoonlijke eigenheid van (kansarme) kinderen. De schoolvisie sluit nauw aan bij de zorgvisie van de koepel. Om deze

te realiseren zet de school de extra middelen toebedeeld door de overheid efficiënt in. Het resultaat is onder andere een zorgteam dat de zorgwerking op een coachende manier aanstuurt. De manier waarop de school werkt, geeft een breed beeld van de ontwikkeling van kinderen, laat alle betrokkenen toe goed te overleggen en ondersteunt zowel op leerling-, leerkracht- als schoolniveau. Op schoolniveau zijn er procedures opgesteld en is een registratietool ontwikkeld. Op leerkrachtniveau is een overlegcultuur uitgebouwd. Er is minder aandacht gegaan naar scholing van leerkrachten (kleuter- en lagere afdeling) om ze te bekwamen in het vooraf gepland, klasintern doelgericht te differentiëren, te individualiseren en te remediëren. Toch zijn er intenties in deze richting te lezen in het zorgplan. Op leerlingenniveau zijn acties ondernomen inzake overgangsproblematiek, de relatie school-thuis, de sociaal-emotionele en de taalontwikkeling. De school verzamelt heel veel (waardevolle) gegevens over kinderen. Waar nodig worden deze aangevuld met resultaten van genormeerde toetsen. De beeldvorming in de kleuterschool is echter te weinig doelgericht opgevat en omvat te weinig criteriumgerichte screeningsmethodieken. Er zijn aanwijzingen dat alle leerkrachten hun verantwoordelijkheid als eerste in lijn voor de zorg opnemen. Toch valt op dat in beide afdelingen in de planning van de klasleerkrachten nauwelijks sporen te vinden zijn van intentioneel geplande klasinterne differentiatie. Werkvormen om te differentiëren zijn wel aanwezig in de meeste klassen. Ze worden nauwelijks gebruikt om op basis van observatie- en evaluatiegegevens onderwijs op maat te bieden. Betreffende de verhoogde en uitgebreide zorg heeft de school procedures en ondersteunende werkdocumenten ontwikkeld. Een goede voorbereiding van het multidisciplinair overleg en een gewaardeerde inbreng van externe hulpverleners en het centrum voor leerbegeleiding, resulteren in acties die wijzen op een meer handelingsgerichte aanpak. Naast betrokkenheid zijn de open communicatie en de samenwerkingscultuur kenmerkend voor de zorgwerking van de school. Er is veel informeel en formeel overleg tussen zowel klasleerkrachten onderling als tussen klasleerkrachten, zorgteam en directie. Het doel is om op basis van gedeelde verantwoordelijkheid zorg te dragen voor alle kinderen op school. Het team heeft niet de gewoonte om doelbewust de effecten van de zorginterventies systematisch en objectief te onderzoeken en hieruit conclusies te trekken voor eventuele bijsturing op klas- of schoolniveau. Toch staan alle teamleden open voor nieuwe ontwikkelingen binnen het onderwijs om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de schoolpopulatie.

Het onderzoek naar het algemeen beleid toont aan dat de school steunt op een gedeeld leiderschap. Samen met het team tracht de directeur een participatief beleid na te streven binnen een respectvolle en open sfeer. Het pedagogisch project vormt de basis voor het onderwijskundig handelen van de leerkrachten. Talrijke overlegstructuren en communicatiekanalen creëren een sterke gezamenlijke doelgerichtheid en zorgen voor een breed draagvlak en een optimale betrokkenheid van alle teamleden. Hoewel er weinig ervaring is met het bewaken van de eigen onderwijskwaliteit, staat het team positief tegenover vernieuwing. Het is echter aan te raden steeds te blijven nadenken over haalbaarheid en efficiëntie zodat het invoeren en het bestendigen van nieuwe zaken meer kansen op slagen zou hebben. Om pedagogische-didactische afspraken vast te zetten kan de gerichte opvolging en coaching van de leerkrachten nog intenser. Het valt op dat het team zich sterk identificeert met de school en getuigt van een grote inzet en bereidheid tot engagement.

De onderwijsinspectie formuleert een beperkt gunstig advies voor zowel de kleuter- als de lagere afdeling. Het leergebied Frans in de lagere afdeling krijgt een 'voldoet'. Zoals gesteld wordt de 'voldoet niet' voor het leergebied wereldoriëntatie in de kleuterafdeling gedelibereerd en niet meegenomen in het advies. De inspectie is ervan overtuigd dat de school beschikt over een voldoende beleidsvoerend vermogen om dit tekort adequaat aan te pakken. Het team getuigt van een grote gedrevenheid en een professionele aanpak. De inspectie verwacht dan ook dat de school binnen de voorziene periode de vastgestelde tekorten voor Nederlands (kleuterafdeling) en wereldoriëntatie (lagere afdeling) zal wegwerken. De onderwijsinspectie waardeert de inspanningen van het schoolbestuur, het schoolbeleid en het volledige team en rekent op de inzet en de deskundigheid van iedereen om kwaliteitsvol onderwijs uit te bouwen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs

Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs

Frans
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel

Professionalisering

Aanvangsbegeleiding

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied Nederlands in onvoldoende mate na. Het onderwijsaanbod is onvoldoende doelgericht en eenduidig afgestemd op de voorgeschreven ontwikkelingslijnen in het gehanteerde referentiekader. Het nastreven van de doelen voor de domeinen lezen, schrijven en taalbeschouwing gebeurt weinig doelbewust en vertoont een beperkte verticale samenhang. Er is geen voldoende garantie dat alle na te streven doelen ook effectief deel uitmaken van het aanbod. De evaluatiepraktijk is te weinig afgestemd op de doelen.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wereldoriëntatie in onvoldoende mate na. Het onderwijsaanbod is onvoldoende doelgericht en eenduidig afgestemd op de voorgeschreven ontwikkelingslijnen in het gehanteerde referentiekader. Het nastreven van de doelen voor de domeinen natuur, techniek, mens, maatschappij, tijd en ruimte gebeurt weinig doelbewust en vertoont een beperkte verticale samenhang. Er is geen voldoende garantie dat alle na te streven doelen ook effectief deel uitmaken van het aanbod. De evaluatiepraktijk is te weinig afgestemd op de doelen.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

Curriculum	Voor beide leergebieden gelden een koepel eigen praktijktheoretisch kader en de
Onderwijsaanbod	decretales ontwikkelingsdoelen als referentiekaders voor kwaliteitsvol
Referentiekader	kleuteronderwijs. Ze geven richting aan de planning en uitwerking van het
Planning	onderwijsaanbod. Recentelijk is er enige aandacht voor de leerplannen, maar
Evenwichtig en volledig	toch is er weinig zicht op de hiërarchie van de doelen. Het feit dat het
Samenhang	kleuterteam verschillende referentiekaders door elkaar hanteert bij het plannen,
Brede harmonische vorming	maakt het onduidelijk in welke mate er een helder zicht is op de
Actief leren	ontwikkelingslijnen en de concrete doelgerichtheid van de activiteiten.
	Vanuit de ontwikkelingsdomeinen geeft het koepel eigen praktijktheoretisch
	kader een aanzet om de geplande activiteiten op een geïntegreerde, thematische
	manier aan te bieden. De leerkrachten hebben echter weinig zicht op de
	uitgangspunten en de inhoud van de leerplannen wereldoriëntatie en
	Nederlands. Het is dan ook zo dat de relatie tussen de leerplannen en het
	koepel eigen werkdocument weinig wordt gelegd, wat een problematisch
	gegeven kan zijn inzake het verzekeren van een volledig aanbod. Alhoewel de
	planningsdocumenten vrij uitgebreid worden opgemaakt en heel wat
	waardevolle reflecties en observaties bevatten, dragen ze in beperkte mate bij
	tot een grotere doelgerichtheid en een fijnere afstemming van het aanbod op de
	doelgroep.

De planning omvat naast (gezamenlijk uitgewerkte) thema- en projectbundels een gecombineerde week- en dagplanning. De thema-activiteiten worden binnen een of meerdere ontwikkelingsdomeinen geplaatst. Daarbij leggen de leerkrachten via een nummering het verband met ontwikkelingsaspecten en -

doelen. In vele gevallen is in de weekplanning de verwijzing naar de bedoelde ontwikkelingsdoelen onduidelijk. Het is dan ook de vraag in welke mate deze sturend zijn voor de onderwijspraktijk. Bovendien is het opvallend dat het team het koepelgeen praktijktheoretisch kader niet gebruikt om 'het domein in de kijker' voor wat betreft doelgerichtheid concreter te maken. In de planning van het aanbod zijn er weinig sporen terug te vinden van voor de verschillende kleutergroepen relevante delen (subdoelen) uit de voorgestelde ontwikkelingslijnen. Ook is niet onmiddellijk af te leiden in welke mate hoekenverrijking een rol krijgt, dit om de doelgerichtheid van het totaalaanbod te verhogen.

Planningsdocumenten en kleuterwerk tonen dat sommige domeinen, aspecten of doelen van zowel het leergebied Nederlands als wereldoriëntatie weinig of met een onvoldoende frequentie worden nagestreefd. De kleuterafdeling gaat de volledigheid van en het evenwicht binnen het aanbod na door na afloop van projecten en thema's een webschema op te stellen. Dat schema toont een overzicht van de aangeboden inhouden en een aantal materialen, gekoppeld aan algemene ontwikkelingsaspecten. Deze overzichten, die met een wisselende structuur worden opgemaakt, geven op afdelingsniveau een beeld van de verticale samenhang van inhouden en activiteiten. Ze bieden echter weinig zicht op de continuïteit en gradatie van de (sub)doelen, gebaseerd op ontwikkelingslijnen. Ongetwijfeld geven deze webschema's aanleiding tot een reflectie over en een bijsturing van aangeboden inhouden maar ze geven vooralsnog weinig aanleiding tot expliciet doelgericht plannen.

De project- en themavoorbereiding wordt op inhoudelijk niveau degelijk aangepakt. Leerkrachten baseren zich op een domein/leergebied in de kijker, houden rekening met ondersteuning en zorg, hebben oog voor sociale vaardigheden, geven een (team)visie en een persoonlijke invulling, lijsten teamafspraken op en geven een ruim overzicht van mogelijke ontwikkelingsaspecten en -doelen. Het is echter weinig duidelijk hoe en waar deze voorziene activiteiten zich situeren op de ontwikkelingslijnen, hoe er adequaat gedifferentieerd kan worden zodat het aanbod aansluit op particuliere noden en wat er geobserveerd kan worden inzake in kaart brengen van de ontwikkelingsevolutie. Het is opvallend dat er weinig sporen terug te vinden zijn in de planning van de klasleerkrachten van een gedifferentieerd aanbod.

De thematische aanpak van het activiteitenaanbod verzekert een horizontale samenhang. Een aantal projecten en thema's zijn jaarkringgebonden. Daarnaast is er ruimte voor alternatieve projecten en thema's, gebaseerd op occasionele gebeurtenissen of interesses van kleuters. De mate waarin doelen uit alle domeinen van het leergebied Nederlands bewust worden geïntegreerd in de thema's, is wisselend. Gerichte spreekactiviteiten komen verhoudingsgewijs meer voor dan activiteiten die gekoppeld zijn aan de domeinen lezen, schrijven en taalbeschouwing. Ook in het kader van het aanbod van de ondersteunende, waardevolle activiteiten voorzien door de taaljuffen, wordt binnen een veilige omgeving vooral gewerkt aan het ontwikkelen van spreekdurf. Het hanteren van het concept van meespeeljuf is op zich een waardevol gegeven, zeker wanneer het tot doel heeft taal uit te lokken, aanleiding geven tot motiverend en functioneel taalgebruik en de beschikbare tijd voor actief taalgebruik en talige interactie verruimen. Waar in de mondelinge interactie het aspect 'feedback' naar de kinderen toe goed wordt gehanteerd, valt het op dat er op het vlak van het creëren van zowel 'taalaanbod' als 'taalruimte' nog sterke groeikansen zijn.

Verder is het zo dat in de project- en themavoorbereiding woordenschat een gegeven is dat niet expliciet vooraf wordt ingepland. Wel gaan leerkrachten na afloop van een werkgeheel woordenschat die frequent naar voor kwam, gaan oplijsten. Het valt op dat er geen afspraken zijn gemaakt naar een verticale opbouw van zowel begrippen als streefwoordenschat, vooraf intentioneel gepland en verwerkt in activiteiten. Criteria voor selectie en gradatie met betrekking tot dominante woordenschat ontbreken. Bovendien blijkt uit de planningsdocumenten dat er te eenzijdig aandacht is voor zelfstandige naamwoorden. Bijvoeglijke en naamwoorden en werkwoorden komen te weinig aan bod. Bovendien gaat het vaak om sterk themaspecifieke woordenschat en minder om functionele en nuttige (school)taal en uitdrukkingen. De speelwerkplekken worden in enige mate verrijkt volgens het thema, maar het aanbod is nog weinig gericht op expliciete taalverwerving. De dominante woordenschat maakt nauwelijks deel uit van het klasbeeld. Dit maakt dat kansen om woorden vast te zetten niet ten volle worden benut. Leerkrachten hebben weinig zicht op het expliciet taalaanbod in de andere groepen, zodat continuïteit en gradatie in het talige aanbod over de leeftijdsgroepen heen nog niet zijn verzekerd. Wat betreft 'ontluikende geletterdheid' is vast te stellen dat dit concept door meerdere teamleden verengd wordt tot 'het onderscheiden van lettertekens van andere tekens'. Daardoor worden alle ontwikkelingsdoelen van het domein 'schrijven' en een aantal decretale ontwikkelingsdoelen van het domein 'taalbeschuwing' onvoldoende intentioneel beoogd. Ook het gericht stimuleren van het fonologische bewustzijn op een speelse manier in betekenisvolle activiteiten kent nog groeikansen. Algemeen is het onduidelijk in welke mate het taalaanbod en de gerichte ondersteuning zich richt op het doelbewust in kaart brengen, opvolgen, evalueren en bijsturen van de totale taalontwikkeling van de kleuters.

Wat het wereldoriënterend onderwijs betreft, sluit het thematisch aanbod aan bij de leefwereld van de kleuters. Het is voldoende gevarieerd en kent het een zeer breed aanbod van activiteiten. Leerkrachten doen een gerichte inspanning om in het klasbeeld en/of de speelleerplekken betekenisvolle elementen aan te brengen die verwijzen naar het actuele thema. Thema's vertrekken vaak vanuit waarnemingen, opgedane ervaringen of leeruitstappen. Ze verhogen de betrokkenheid van de kleuters bij het thema en laten hen toe kennis te maken met de directe schoolomgeving. De onthaalhoeken en de vaste, terugkerende rituelen stellen de kleuters in staat om op een veilige en gestructureerde manier om te gaan met het klasleven. Attitudevorming betreffende hygiëne, gezondheid en (verkeers)veiligheid komt expliciet aan bod in thema's en projecten.

De leerkrachten hebben een uitgesproken sterke aandacht voor welbevinden en betrokkenheid. Dit is zonder twijfel een prominent aanwezig schoolkenmerk. Hun aanpak kenmerkt zich door een kindgerichte begeleidingsstijl. In alle groepen krijgen kleuters betekenisvolle situaties aangeboden waarbinnen ze zich kunnen ontwikkelen. Activiteiten expliciet gericht op zelfgestuurd leren, verwerven van zelfstandigheid, leren communiceren en samenwerken komen ruim aan bod.

Om een vlotte overstap naar de lagere afdeling te ondersteunen, organiseren de leerkrachten uitgewerkte overgangsactiviteiten tussen de oudste kleutergroepen en het eerste leerjaar. Dit geheel van 'kikkersprongen' wordt systematisch en gepland aangepakt. Kinderen kunnen op een speelse manier kennismaken met een andere leeromgeving. Zowel in de praktijk van de derde kleuterklas als het

eerste leerjaar zijn positieve effecten van het initiatief te merken.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De school heeft geïnvesteerd in de uitbreiding en verrijking van het taalstimuleringsmateriaal. Illustratief zijn de verteltheaters en de aanmaak van taalkoffertjes. In verschillende groepen zijn er luisterhoeken ingericht. De boekenhoeken bevatten doorgaans een vrij gevarieerd aanbod van beeldmateriaal, zoals (thema-gebonden) prentenboeken, foto- en zelfgemaakte boeken. In een aantal hoeken, zoals de verkleed- en huishoudhoek, kan het materiaal echter nog doelgerichter ingezet worden om de hoeken talig te verrijken. In alle klassen is er voldoende materiaal aanwezig om de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands na te streven, maar deze worden nog niet optimaal aangewend in functie van het leren van taal. Voor wat betreft het nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie geven de leerkrachten aan dat ze over voldoende materialen beschikken. ICT en audiovisuele middelen worden zowel ingezet om te werken aan taalontwikkeling als dat ze ingezet worden binnen het kader van het leergebied wereldoriëntatie.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig / representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

In alle groepen noteren de leerkrachten observatiegegevens in de planningsdocumenten. Er zijn afspraken gemaakt over de frequentie van observeren, maar niet over de gebruikte methodiek. Het valt op dat de observaties eerder breed en algemeen zijn. Vaak staan ze in relatie met de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kleuters. Beschrijvingen op dat vlak bieden ruim informatie. Het team heeft echter weinig ervaring om doelgerichte observaties in te plannen. Waar voor wat betreft de taalontwikkeling wel observaties worden gedaan, is dit voor wereldoriëntatie eerder minimaal. Er is weinig transparantie tussen de bevindingen van de leerkracht(en), de ontwikkelingsaspecten van het koepel eigen praktijktheoretisch kader, de leerplandoelen en de criteria en het ordeningskader van het kleutervolgsysteem.

Om zich een beeld te vormen van de ontwikkeling van iedere kleuter registreert het kleuterteam zowel het welbevinden, de betrokkenheid als de competenties in een uitgebreid opgebouwd kleutervolgsysteem. Het is onduidelijk hoe de observatiegegevens een weg vinden naar dit systeem. Sommige items van het volgsysteem zijn vrij vaag geformuleerd en er zijn geen criteria vastgelegd. Het is dan ook niet altijd even duidelijk wat beoogd wordt. De competenties in het kleutervolgsysteem corresponderen slechts gedeeltelijk met het koepel eigen praktijktheoretische kader of met de leerplannen. Ook de gebruikte screeningsinstrumenten of kijkwijzers sluiten in beperkte mate aan. Daardoor zijn er, ondanks de brede screening, een aantal hiaten, en kan er geen samenhang voorzien worden met de doelen die in de klas gepland nagestreefd zouden worden. Hoewel de school genormeerde toetsen gebruikt om de passieve taalvaardigheid Nederlands van de oudere kleuters in kaart te brengen, worden weinig gegevens bijgehouden met betrekking tot actieve taalvaardigheid, zoals bijvoorbeeld de individuele beheersing van instructie- en/of themataal.

De kleuterafdeling beschikt over weinig aanvaardbare outputgegevens waarmee ze kan aantonen dat ze de ontwikkelings- en leerplandoelen voor Nederlands in voldoende mate nastreeft. Een gerichte evaluatie van de geselecteerde doelen in relatie tot het onderwijsleeraanbod ontbreekt. Het 'taalvaardigheidsniveau' van de kleuters wordt slechts fragmentarisch in beeld gebracht.

Begeleiding
Leerbegeleiding

De school investeert middelen in de coördinatie van de zorg in de kleuterafdeling. Dit heeft onder andere tot resultaat dat er een zorgprocedure is

*Beeldvorming
Zorg*

uitgebouwd en dat er een aantal waardevolle initiatieven op het niveau van de afdeling die kaderen binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling en het taalbeleid. De coördinatie heeft een sterk regulerende rol inzake planning, organisatie en het verzamelen van observatiegegevens over de kleuters. Het is te waarderen dat ze impulsen geeft naar overleg en een intense samenwerking tussen collega's, het opzetten van kindgericht overleg en het alert houden voor nieuwe tendensen.

De zorgvisie geeft aan dat de klasleerkrachten eerstelijnsverantwoordelijke zijn inzake de zorg voor de kleuters. De klaspraktijk toont aan dat de leerkrachten deze rol op zich nemen. Toch spelen de meeste leerkrachten vooral in op individuele noden die zich manifesteren tijdens de activiteiten. Klasinterne zorgacties zijn eerder te begrijpen als vormen van momentane remediëring. Leerkrachten beroepen zich eerder op het intuïtief aanvoelen en ervaring dan dat ze zich baseren op doelgerichte evaluatiegegevens op kind- en/of klasniveau. Uit de planningsdocumenten is niet af te leiden wat de klasleerkracht concreet onderneemt ten aanzien van een kleuter met een zorgvraag. Bovendien zijn er weinig sporen terug te vinden van het voorzien in een gevarieerd en gedifferentieerd klasintern activiteitenaanbod dat aansluit bij de beginsituatie of de specifieke noden van een kleuter of een groepje kleuters. In een aantal groepen komen daartoe geschikte werkvormen voor, maar ze worden weinig ingezet in het kader van klasinterne differentiatie.

Additionele hulpverlening is voor een gedeelte in de handen van de taal- en meespeeljuffen. Ze staan in voor het zowel klasinterne als –externe ondersteuning, vooral in het kader van het taalbeleid. Ze organiseren een aantal activiteiten waarbij in heterogene groepen extra gewerkt wordt aan het ontwikkelen van competenties die zich vooral situeren binnen het domein spreken.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise

De zorgcoördinatie in de kleuterafdeling heeft ruim aandacht voor het leren van en met elkaar. Het is opvallend dat er een sfeer heerst van grote openheid naar elkaar toe en dat er naast de vele informele overlegmomenten ook ruimte is voor formeel overleg. Alle leerkrachten krijgen mogelijkheden tot nascholing aangereikt. De meeste leerkrachten maken hier gebruik van. De mate waarin er leerplangerichte vorming is gevolgd met betrekking tot de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie is eerder gering. Wel volgde het kleuterteam scholing in het kader van taalontwikkeling. Het team doet op bepaalde momenten een formele reflectieronde over de thema's en projecten. Deze oefening wordt volledig uitgewerkt en biedt informatie om zaken bij te sturen of te bestendigen.

Visieontwikkeling

De outputgegevens die de kleuterafdeling tot haar beschikking heeft (waaronder de gegevens uit het kleutervolgsysteem, de resultaten van de gestandaardiseerde testen en de resultaten vanuit de lagere afdeling), dragen momenteel nog te weinig bij tot het opzetten van zelfevaluatieprocessen. Bovendien is de te geringe kennis van de achterliggende visie van de leerplannen een hindernis om de kwaliteit van de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie te verhogen.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Frans

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied Frans in voldoende mate. Het systematisch gebruik van een nieuw onderwijsleerpakket garandeert een volledig en gradueel opgebouwd aanbod waarbij de verschillende domeinen van het leergebied evenwichtig voorkomen. Zowel de uitvoering als de evaluatiepraktijk tonen aan dat er groeiende aandacht is voor een communicatieve aanpak. De outputgegevens wijzen op degelijke leerlingresultaten.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De school zit in een overgangsfase betreffende het onderwijsaanbod. Waar voor een groep leerlingen een onderwijsleerpakket wordt gehanteerd dat conform het leerplan is, is dit voor een andere deel van de leerlingen minder het geval. Toch zijn de leerkrachten op de hoogte van de inhoud en de visie van het nieuwe leerplan. Het is duidelijk de intentie van de school om het onderwijsaanbod zo snel mogelijk volledig af te stemmen op de maatschappelijke verwachtingen door de aankoop van het volledige geactualiseerd onderwijsleerpakket.

Hoewel een aantal afspraken zijn gemaakt betreffende de afstemming van inhouden en betreffende de evaluatiepraktijk, is omwille van het gebruik van twee verschillende onderwijsleerpakketten de ontwikkeling van een verticale leerlijn Frans vooralsnog moeilijk. In de nabije toekomst kunnen de leerkrachten door het consequent gebruik van het (nieuwe) onderwijsleerpakket de volledigheid, de continuïteit en de gradatie van het aanbod bewaken. De praktijk toont aan dat de leerkrachten in groeiende mate rekening houden met didactische uitgangspunten zoals de mondelinge interactie, het kopiërend schrijven, het welbevinden van de leerlingen, het kunnen opdoen van succeservaringen en het beleven van taalplezier in een realistische contexten. De verschillende leerdomeinen luisteren, spreken, lezen en schrijven komen evenwichtig aan bod, zeker daar waar het gebruikte onderwijsleerpakket dit bewust ondersteunt. Dit maakt dat het totaalaanbod zich al op heel wat vlakken richt naar het nieuwe leerplan.

Het selecteren van onderwijsdoelen bij het opmaken van de kortetermijnplanning voor het leergebied Frans gebeurt sterk leerkrachtafhankelijk. In een aantal gevallen is de selectie minder doelgericht omdat het aanbod aan doelen uit het onderwijsleerpakket leidt tot 'verantwoordingsgericht' overnemen. Zich richten op de afbakening van die doelen die relevant zijn voor een specifieke activiteit, is dan minder aan de orde. De planning is samenvattend met een korte inhoud en/of doelen en/of verloop van de les, soms beperkt aangevuld met reflecties.

Waar een deel van de bijgewoonde activiteiten grotendeels wijzen op een degelijk realisatie, is er in bepaalde gevallen nog een zekere overaccentuering van schriftelijke verwerking aanwezig. Toch dagen de leerkrachten de leerlingen meestal uit om op een actieve manier Frans te gebruiken. Diverse groepeerings- en werkvormen bieden kansen tot woordenschatontwikkeling en geven aanleiding tot het opzetten van functionele communicatieve contexten. De gerichte aandacht om de spreekdurf te stimuleren is echter minder aanwezig.

Vanuit de insteek van het onderwijsleerpakket hebben de leerkrachten toenemende aandacht om leerinhouden van het leergebied Frans meer in samenhang met de andere leergebieden en vanuit werkelijkheidsgerichte, levensechte en actuele situaties te duiden.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De school voldoet aan de verwachtingen betreffende de vooropgestelde onderwijstijd van de onderwijskoepel voor dit leergebied.

Graduele afspraken over het gebruik van mondelinge als schriftelijke instructietaal als middel om de leerlingen vertrouwd te maken met begrijpen en uitvoeren van korte opdrachten waren in beperkte mate onderwerp van overleg. In vele gevallen geven de leerkrachten de mondelinge instructies in het Frans. Dit verhoogt de kansen om met de kinderen in de Franse taal te spreken.

Hoewel de school gewag maakt van een talenbeleid vanaf de kleuterafdeling, dient opgemerkt te worden dat de initiatie in vreemde talen slechts sporadisch aan bod komt. Het team kiest hier eerder voor een taalbeleid, met de nadruk op het leergebied Nederlands. Zonder voorbij te gaan aan de vaststellingen met betrekking tot het leergebied Nederlands in de kleuterafdeling, kan gesteld worden dat – waar van toepassing – de speelse, muzische en motorische leeractiviteiten en tussendoortjes in het kader van taal potentieel hebben om de horizontale samenhang te versterken en gericht aan talenontwikkeling te werken.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De praktijk toont op basis van bronnenmateriaal aan dat daar waar het geactualiseerde onderwijsleerpakket nog niet beschikbaar is, er gezocht wordt naar mogelijkheden om het aanbod beter te richten op het nieuwe leerplan. De mate waarin dit lukt voor de verschillende leerdomeinen is wisselend. Hoewel audiovisuele hulpmiddelen bijdragen tot een actief en correct taalaanbod, is vooral voor het aspect mondelinge interactie het zoeken naar (tijdelijk) ondersteunende materialen een moeilijk gegeven.

De mate waarin het klasbeeld inspeelt op het leergebied Frans is divers. Er zijn duidelijke verschillen betreffende functionele elementen die, in overeenstemming met de materialenlijst van het leerplan, verwijzen naar de Franse taal en cultuur. De integratie van ICT om de leerlingen extra oefenkansen te bieden en het aanbod van Franse jeugdboeken of stripverhalen kunnen nog aan belang winnen.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig / representatief
Gericht op bijsturing
Leerlingvolgsysteem

De leerkrachten hanteren vooral de toetsen van de onderwijsleerpakketten. In een aantal gevallen worden – vooral met betrekking tot uitbreidingsleerstof – zelfgemaakte toetsen of aanvullingen voorzien. Het valt op dat deze laatste toetsen in een aantal gevallen duidelijk de eindtermen overschrijden: opdrachten schriftelijk beantwoorden, vertalen, werkwoordvervoegingen, ... Echter, sinds kort evolueert de evaluatiepraktijk naar evenwichtiger en een grotere representativiteit aan de verwachtingen van het leerplan. De schriftelijke evaluatie wordt nog steeds belangrijk geacht. Toch krijgen spreken en mondelinge interactie geleidelijk aan een prominentere plaats in de evaluatiepraktijk. Daarbij is de school zoekende naar een bruikbaar instrument om aan de hand van duidelijke criteria de mondelinge vaardigheden van de leerlingen te beoordelen. Vooralsnog wordt voor een gedeelte van de doelgroep de evaluatie van de mondelinge interactie te veel verengd tot het reproduceren van uit het hoofd geleerde dialogen. Hoewel er niveauverschillen te merken zijn bij de leerlingen, is de evaluatie weinig gedifferentieerd. Toch tonen de evaluatie aan dat de leerlingen over het algemeen goede resultaten halen voor het leergebied Frans.

Het leerlingvolgsysteem bevat weinig of geen specifieke informatie over de Franse taalvaardigheden van de leerlingen. Bovendien valt het op dat de evaluatiepraktijk slechts gedeeltelijk aanleiding geeft tot geplande bijsturingen, zowel naar het didactisch handelen als naar individuele of groepjes leerlingen. Sporen van dergelijke initiatieven zijn nauwelijks te vinden in de planningsdocumenten.

Wel zijn de leerkrachten tijdens de activiteiten alert voor noden die zich voordoen. Op eerder momentane basis sturen ze hun didactisch handelen zo nodig bij door terug te grijpen naar verworven inhouden.

Rapporteringspraktijk
Evenwichtig / volledig

De geleidelijke omschakeling van eerder kennis- naar vaardigheidsgerichte toetsen heeft zich vooralsnog niet helemaal vertaald in de rapportering over de leervorderingen. Deze is nog niet in overeenstemming met de krachtlijnen van het nieuwe leerplan. De informatie over de ontwikkeling van communicatieve vaardigheden is eerder beperkt.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Voor dit leergebied blijft de beeldvorming over de vorderingen van de leerlingen nog eerder vaag.

Vooraf preventieve basiszorg is aan de orde. In een aantal gevallen gebruiken de leerkrachten van de door het onderwijsleerpakket voorziene mogelijkheden tot tempodifferentiatie. Gericht inzetten op de heterogeniteit van de groep bij spreekoefeningen en de mondelinge interactie heeft nog geen ingang gevonden.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De leerkrachten zijn grotendeels vertrouwd met de nieuwe eindtermen en het nieuwe leerplan Frans. Ze geven blijk van een duidelijk wil tot vernieuwing en leggen daarbij een grote professionaliteit aan de dag. Het onderling overleg heeft vooralsnog geen formeel karakter, wat enigszins een hindernis vormt voor het systematisch kennismaken met de aanpak van de nieuwe methode en met taalactiverende werkvormen. De mondelinge beheersing van het Frans van de leerkrachten is goed, maar kan in sommige gevallen nog aan spontaniteit winnen. Professionaliseringsinitiatieven gericht op het versterken van de eigen taalvaardigheid zijn nog niet aan de orde geweest.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor het leergebied wereldoriëntatie in onvoldoende mate. De school garandeert geen volledig aanbod dat ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd, in het bijzonder voor wat betreft basisinzichten, basisattitudes en brongebruik. Planning, uitvoering en evaluatie zijn niet op elkaar afgestemd. De planning is te weinig doelgericht. Bovendien toont de uitvoering een gemis aan evenwicht binnen en over de domeinen heen. Het team beschikt over te weinig valide en betrouwbare evaluatiegegevens om gefundeerde uitspraken te doen over het bereiken van de eindtermen voor alle domeinen.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Naar aanleiding van de vorige schooldoorlichting, de geformuleerde tekorten en het traject naar de opvolgingscontroles toe, heeft de school voor wereldoriëntatie een implementatie- en vernieuwingsproces opgezet. Het team heeft belangrijke stappen gezet naar het ontwikkelen van een meer kwaliteitsvol aanbod voor wereldoriëntatie. Zo werd het onderwijsaanbod op schoolniveau in kaart gebracht en leerinhouden met elkaar vergeleken. Doel was om overlappingen op het spoor te komen. Daarnaast heeft het team via het invullen van doelenlijsten en werkfiches een zekere koppeling tussen de klaspraktijk en het leerplan proberen te bewerkstelligen. Deze oefeningen hebben samen met

een studie van het leerplan geleid tot het ontwikkelen van leerlijnen voor wereldoriëntatie. Enerzijds dienen de leerlijnen om de verticale lijn op schoolniveau eenduidig vast te leggen en anderzijds dienen ze als bewakingsinstrument voor een evenwichtig en volledig aanbod.

De klaspraktijk toont aan dat het afgelegde traject vooral tot een zekere inhoudelijke afstemming en uitzuivering van overlap heeft geleid voor leerjaren binnen eenzelfde graad. Wat betreft het schoolniveau is dit op een eerder informele manier gebeurd. Dit brengt met zich mee dat meerdere leerkrachten een eenduidig zicht op het schoolaanbod voor wereldoriëntatie missen en dat de mate van doelgerichte uitdieping bij herhaalde inhouden onzichtbaar is. Bovendien is het onduidelijk in welke mate de confrontatie tussen de ontwikkelde leerlijnen en het aanbod op klasniveau aanleiding heeft gegeven tot een diepgaandere analyse, waarbij enerzijds de doelgerichtheid van het aanbod en anderzijds het wegwerken van hiaten voorop stonden.

De leerkrachten hebben de gewoonte om per thema een heleboel (leerplan)doelen op te lijsten. Een selectie wordt niet gemaakt. Uit analyse van de planningsdocumenten blijkt dat een eenduidig verband tussen de gekozen activiteiten en de te realiseren leerplandoelen en eindtermen niet altijd expliciet is op te merken. Het is soms de vraag waar, wanneer en welke leerplandoelen binnen de thema's worden beoogd. Nazicht van het leerlingenwerk, de geobserveerde praktijk en gesprekken met leerkrachten geven aan dat het vaak zo is dat een aantal geplande doelen niet concreet en voldoende frequent worden vertaald in het activiteitenaanbod, vooral, maar niet exclusief, de overkoepelende leerplandoelen en de eindtermen in verband met brongebruik. Het is opmerkelijk dat tijdens de gesprekken verschillende leerkrachten beamen dat er een verschil bestaat tussen wat gepland wordt en daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Leerplandoelen of eindtermen vermeld op de fiches zijn in een aantal gevallen ook onvoldoende richtinggevend voor het aanbod en het didactisch handelen. Bovendien blijkt uit de analyse van een aantal fiches dat sommige doelen nog te eng worden geïnterpreteerd. De school is zoekend om op de feitelijke situatie zicht te krijgen zodat gepaste acties kunnen ondernomen worden.

De school beschikt over weinig valide gegevens waarmee ze het al dan niet bereiken van de eindtermen via de leerplandoelen kan aantonen. De eigen evaluaties zijn veeleer gericht op de rapportering dan dat ze duidelijk aangeven dat de meeste leerlingen de eindtermen bereiken.

Het onderwijsleeraanbod wordt grotendeels bepaald door zelf ontwikkelde thema's. Deze sluiten aan bij de jaarkring, actuele gebeurtenissen, interessevelden van leerkrachten en leerlingen of bij extramurale schoolinitiatieven. Om thema's samen te stellen doen de teamleden beroep op een veelheid van verschillende bronnen. De themafiches geven een overzicht van waardevolle en goed gekozen activiteiten. Het veelvuldig gebruik van goed gekozen interactieve werkvormen maakt dat veel leerkrachten er in slagen om krachtige en motiverende leeromgevingen te creëren waarbij leerlingen zelf kunnen exploreren, experimenteren en leerinhouden verwerven.

De mate waarin het team rekening houdt met het door het leerplan vooropgesteld principe van de multiperspectiviteit is verschillend. Sommige thema's variëren betreffende de uitwerking van een eerder domeinspecifieke tot

meer thematische benadering. De leerkrachten bieden wel levensecht onderwijs aan door rekening te houden met de leef- en beleavingswereld van de leerlingen. Bovendien moet worden opgemerkt dat leerkrachten in een aantal gevallen gericht naar een bredere samenhang met andere leergebieden zoeken. Dit is vooral te zien in de relaties die binnen bepaalde thema's gelegd worden met de leergebieden Nederlands en muzische vorming. Het team heeft een ernstige en te waarderen inspanning gedaan om het aanbod voor techniek af te stemmen op de vernieuwde eindtermen, maar het valt sterk op dat het vrij cursorisch wordt benaderd.

Een doorgaande lijn voor wat betreft het doelenaanbod op schoolniveau is minder nadrukkelijk aanwezig. Waar de voorbije jaren duidelijk gewerkt is aan verticale samenhang op het vlak van inhoud, is er slechts beperkt zicht op de opbouw en bewuste integratie binnen thema's van doelen die aangezet, beheerst en/of uitgediept moeten worden. Op schoolniveau is er dus meer sprake van een inhoudsgerichte dan een doelgerichte benadering van het leergebied wereldoriëntatie. Wanneer de discrepantie tussen geplande en daadwerkelijk gerealiseerde doelen met voorgaande wordt meegenomen, betekent dit een ernstige hypotheek met betrekking tot de realisatie van een evenwichtig en volledig aanbod voor de verschillende domeinen van het leergebied.

Meerdere thema's over verschillende leerjaren heen tonen aan dat de school ruim aandacht heeft voor educaties. In een aantal gevallen worden acties op het niveau van de school uitgewerkt. Dit gegeven illustreert de bereidheid van het team om goed wereldoriënterend onderwijs uit te bouwen. Bovendien is het team zich bewust van een aantal knelpunten inzake het aanbod.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Het team voorziet de door de leerplanmakers voorgesteld onderwijstijd in hun lessenroosters. Tijdens de geobserveerde lessen hanteerden leerkrachten diverse werkvormen die leerlingenactiviteit bevorderden. De onderwijspraktijk toont een evenwicht tussen enerzijds sturing vanuit de leerkracht en anderzijds ruimte voor leerlingeninitiatief.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

In de meeste klassen zijn de noodzakelijke tijd- en ruimtekaders zichtbaar aanwezig. De mate waarin deze kaders functioneel en dynamisch worden gebruikt, is wisselend. Daardoor gaan in een aantal gevallen kansen voor verruiming van het historisch besef en het ruimtelijk inzicht bij de leerlingen verloren. De teamleden geven aan dat ze over voldoende materialen beschikken. Toch is er op schoolniveau nog niet onderzocht of de beschikbare leermiddelen aanwezig zijn die het leerplan vooropstelt.

In een aantal klassen mogen leerlingen media gebruiken om via digitaal bronmateriaal informatie op te zoeken en te verwerken. In een aantal gevallen bevordert dit de actieve deelname van de leerlingen aan het onderwijsleerproces. De school kan beschikken over techniekoffers die ontwikkeld zijn op het niveau van de scholengemeenschap. De mate waarin deze effectief gebruikt worden is onduidelijk.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig / representatief
Gericht op bijsturing
Leerlingvolgsysteem

De leerkrachten evalueren het leergebied hoofdzakelijk op basis van eigen gemaakte, schriftelijke toetsen. Alternatieve evaluatievormen zijn niet van toepassing. Bij de opmaak ervan gaan de leerkrachten weinig uit van één of meerdere leerplandoelen. Het is opvallend dat een ruim gedeelte van de

geplande (leerplan)doelen geen voorwerp vormen van evaluatie. Er is een sterke focus op een kennisgerichte bevraging van leerinhouden. Dit maakt dat de leerlingenevaluatie zich in hoofdzaak richt op het meten van de capaciteit tot reproduceren. Er gaat weinig aandacht naar het in kaart brengen van vaardigheden, processen, inzichten en/of attitudes van leerlingen. Bovendien valt het op dat een meer formele en expliciete evaluatie van een aantal leerdomeinen vrij beperkt is. Afspraken over de evaluatie van attitudinale eindtermen, gekoppeld aan het leergebied, zijn er niet. Leerlingenresultaten worden nauwelijks aangewend om de kwaliteit van het leergebied in kaart te brengen. De school beschikt over weinig valide en betrouwbare gegevens om gefundeerde uitspraken te doen over het bereiken van de leerplandoelen.

Evaluatie
Rapporteringspraktijk
Evenwichtig / volledig

De vrij eenzijdige evaluatiepraktijk weerspiegelt zich in de rapportering. Ze geeft geen zicht op al dan niet bereikte doelen en richt zich weinig op bijsturing van het onderwijsaanbod en het leerproces van individuele leerlingen. De rapporteringspraktijk toont geen informatie over de ontwikkelingsevolutie van de leerlingen voor de verschillende domeinen van het leergebied.

Begeleiding
Leerbegeleiding
*Beeldvorming
Zorg*

De beeldvorming met betrekking tot wereldoriëntatie is ontoereikend. De informatie in het volgsysteem vertoont zeer weinig gegevens over de vorderingen van de leerlingen in verband met kennis, vaardigheden en attitudes voor wereldoriëntatie.

De aangeboden inhouden zijn voldoende herkenbaar voor alle leerlingen. In de meeste leerjaren is er gerichte aandacht voor een veilig klasklimaat en een positieve sfeer, wat versterkt wordt door de methodiek die de leerkrachten nauwgezet volgen inzake de ontwikkeling van sociaal-emotionele competenties. In de planningsdocumenten van de leerkrachten en in het leerlingenwerk zijn er nauwelijks sporen te vinden die wijzen op een gerichte aandacht voor differentiatie binnen het leergebied wereldoriëntatie.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise

Het begeleidingstraject voor wereldoriëntatie is reeds geruime tijd aan de gang. Het vernieuwde domein 'techniek' is bestudeerd en er zijn duidelijke sporen die wijzen op een aanzet naar een kwaliteitsvolle realisatie. Het vernieuwde domein 'natuur' is, naar verluidt, nog niet op deze manier aangepakt. Het team zoekt naar mogelijkheden om de planning efficiënter aan te pakken en duidelijker zicht te krijgen op het gerealiseerde aanbod. Er is vraag naar manieren waarop deze laatste in overeenstemming kan gebracht worden met de maatschappelijke verwachtingen. Een aantal teamleden geven aan dat het wenselijk is om het onderwijsaanbod meer doelgericht te maken en de evaluatiepraktijk aan te pakken.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperiodes en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Zorgt de school voor een correcte invulling van het zorgbeleid? (decreet bao - art. 153 septies, enkel van toepassing binnen een scholengemeenschap)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Verloopt het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen, correct? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Professionalisering

4.1.1 Aanvangsbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

Sinds de vorige doorlichting is de school geconfronteerd met een betekenisvol aantal personeelsswissels. Zowel binnen het team in de kleuter- als lagere afdeling is er een instroom (geweest) van beginnende leerkrachten. De school heeft met een structureel uitgewerkte aanvangsbegeleiding, op basis van een uitgeschreven en gedragen visie, niet alleen geanticipeerd op deze wissels, maar beschikt bij deze ook over een systeem waarbij begeleiding kan worden geboden binnen het kader van de korte en langere vervangingen.

De visie van de school gaat er vanuit dat iedereen mee verantwoordelijk is voor de aanvangsbegeleiding. Het schoolwerkplan geeft aan dat de school beginnende leerkrachten zorgzaam wil begeleiden. Net zoals op het leerlingenniveau staan ook hier welbevinden en betrokkenheid centraal. De visie maakt duidelijk dat de school beginnende leerkrachten tijd wil geven om te groeien in het beroep in een open schoolklimaat met ruimte voor overleg en collegiaal leren.

Aanvangsbegeleiding is niet enkel de zaak van de school op zich, maar wordt ook gekaderd binnen de totaalwerking van de scholengemeenschap. De scholengemeenschap hecht belang aan een gestructureerde en doelgerichte begeleiding van beginnende leerkrachten. Ze biedt effectief ondersteuning bij het onthaal en geeft informatie over het administratieve luik. Daarnaast organiseert ze onder andere themavergaderingen en klasbezoeken. Het geheel van deze acties wordt gecoördineerd door een mentor die werkt binnen de onderwijscel.

Verschillende initiatieven uitgaand van het schoolintern mentoraat, de collega's en het schoolbeleid bieden de nodige ondersteuning aan beginnende leerkrachten. Vooreerst krijgen zij een warm en zorgzaam onthaal door zowel collega's als directeur. Zij worden onmiddellijk erkend als teamlid. Een aantal werkdocumenten bieden de nodige praktische informatie. Verwachtingen en richtlijnen worden door het schoolbeleid gecommuniceerd. Het is niet duidelijk of beginnende leerkrachten kunnen beschikken over een competentieprofiel en een functiebeschrijving, wat een duidelijke basis voor verdere evaluatie kan vormen.

Het schoolintern mentoraat heeft een formele, coachende rol op school- en afdelingsniveau. Ze betreft de beginnende leerkracht op een actieve manier bij de schoolwerking. Ze biedt ondersteuning bij de planning en de uitvoering van de onderwijspraktijk en geeft een antwoord op begeleidingsvragen. In een aantal gevallen zijn concrete documenten voorzien die de beginnende leerkracht gedetailleerd antwoord geeft inzake planning. Beginnende leerkrachten geven de meerwaarde van de schoolinterne begeleiding aan. Verder kan de beginnende leerkracht met betrekking tot de concrete ondersteuning inzake het pedagogisch-didactisch functioneren altijd een beroep doen op de (parallel)collega's. Leerkrachten bieden inzake deze spontaan hulp. De vele overlegmomenten functioneren niet alleen als platform om informatie over leerlingen met elkaar te delen, maar geven aan beginnende leerkrachten ruimte om vragen te stellen en te leren van ervaren collega's. Het peter- en meterschap dat de school heeft ingevoerd, geeft het intercollegiaal leren een meer formele betekenis, schept een vertrouwensband en biedt bovendien mogelijkheden om het teamgevoel te versterken. De school heeft de mogelijkheden van teamteaching

inzake interne professionalisering van beginnende leerkrachten, nog niet afgetoetst.

Niet alleen om een zicht te krijgen op het functioneren van beginnende leerkrachten, maar ook om gedeeltelijk een coachende rol te vervullen, voert de directeur regelmatig klasbezoeken uit. Deze zijn eerder informeel van aard en geven meestal geen aanleiding tot een formeel verslag. Het schoolbeleid pleegt regelmatig overleg met het schoolintern mentoraat en de begeleiding vanuit het niveau van de scholengemeenschap om in de gaten te houden of alles goed verloopt.

Het schoolbeleid, de schoolmentoren en de beginnende leerkrachten werden gedeeltelijk bevraagd naar de evaluatie van het proces en de aanpak, de bijsturingen en de effecten van de aanvangsbegeleiding. Beginnende leerkrachten geven positieve signalen over zowel de inhoud als de aanpak en dit zowel op het niveau van de school als op het niveau van de scholengemeenschap. Het warme onthaal, de begeleiding door ervaren collega's en de inzet van de schoolmentor ervaren zij als zinvol en leerrijk. Door de open communicatie kunnen zij bij iedereen terecht. De meeste vragen die leven situeren zich momenteel op het vlak van opzetten van klasinterne begeleiding van zorgkinderen, bepaalde aspecten van klashouden en doelgericht plannen. Daarnaast is er een blijvende nood aan begeleiding op basis van reflectiemomenten en aan feedbackgesprekken na observaties.

De school ziet aanvangsbegeleiding als een belangrijke element inzake het uitbouwen van kwaliteitsvol onderwijs. Waar personeelsgebonden beleidselementen voor een gedeelte zijn verschoven tussen niveaus, is het goed dat zowel de school als de scholengemeenschap zich samen blijven richten op de verdere uitwerking en ontwikkeling van de aanvangsbegeleiding.

4.2 Welzijn

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

4.3 Begeleiding

4.3.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

De school beschikt over een visietekst uitgewerkt in het 'zorgplan St.-Jozefschool'. De zorgwerking wordt er historisch gekaderd vanuit de projecten 'zorgverbreding', 'gelijke onderwijskansen' en de vaststelling dat het aantal doelgroepleerlingen de laatste jaren sterk is gestegen, zeker met betrekking tot het aspect taal. Het team wil inzetten op meer competentiegericht onderwijs met specifieke aandacht voor handelingsgericht werken. Het valt op dat de visie van de school specifieke, vast te stellen schoolkenmerken ook duidelijk aangeeft, namelijk de gerichte aandacht voor het welbevinden van alle actoren, het betrokkenheidsverhogend onderwijs en de erkenning van en het respect voor de persoonlijke eigenheid van (kansarme) kinderen. Deze elementen zijn te herkennen in het schoolklimaat, maar ook in een aantal schoolbrede acties zoals de initiatieven rond talenten, het gebruik van een model om interacties tussen de kinderen te typeren, het wekelijks overleguur inzake brede zorg, de projectwerking,... De sociociaal-emotionele ontwikkeling en de attitudevorming van de kinderen krijgen gerichte aandacht, niet alleen in de dagelijkse klaswerking, maar ook in het kader van leerbegeleiding. Qua zorgconcept sluit de visietekst duidelijk aan met het zorgconcept zoals uitgewerkt door de koepel, d.i. het zorgcontinuüm. Uit de tekst blijkt bovendien dat het team professionalisering inzake zorg en de uitbouw van een materialenbank naar waarde weet te schatten.

De realisatie van de visie is gebaseerd op het laatste GOK-plan, een situatieanalyse en een behoeftenpeiling. Er zijn vijf strategische langetermijndoelstellingen geformuleerd, telkens uitgesplitst in

een aantal operationele kortetermijndoelstellingen met daaraan gekoppelde acties. De school heeft de intentie heeft om aandacht te schenken voor zowel het leerlingen-, het leerkrachten- en het schoolniveau. Het plan is een bijzonder waardevol gegeven, niet alleen door zijn concreetheid, maar ook omwille van zijn gedragenheid door het volledige schoolteam. Hoewel de school een traditie kent vanuit de SMART-aanpak (Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdgebonden) van de GOK-werking valt evenwel op dat de te verwachten effecten en de wijze van effectmeting niet zijn opgenomen in het plan. De praktijk toont echter duidelijk aan dat de meeste vooropgestelde doelstellingen gerealiseerd worden. Onder andere de extra middelen, toegekend door de overheid, worden daartoe ingezet en resulteren in een efficiënte ondersteuning door een professioneel werkend zorgteam. Effecten van de werking zijn te merken op de drie genoemde niveaus, zij het met een verschillende intensiteit. Op schoolniveau zijn er zorgprocedures uitgebouwd, waarbij het accent enerzijds ligt op een brede beeldvorming met extra belichting van het socio-emotionele en anderzijds op de (digitale) registratie van de ontwikkeling van kinderen. De ondersteunende rol vanuit de scholengemeenschap is hier sterk aanwezig. Op leerkrachtniveau is geïnvesteerd in de uitbouw van een overlegcultuur en wordt de aandacht voor het welbevinden van de kinderen gestimuleerd. Het valt op dat de bijkomende middelen minder hebben geleid tot een significante competentieverhoging bij de leerkrachten zowel van de kleuter- als lagere afdeling om vooraf gepland, klasintern doelgericht te differentiëren, te individualiseren en te remediëren, ondanks de intenties zoals geformuleerd in het zorgplan. Op leerlingenniveau zijn voornamelijk initiatieven opgezet met betrekking tot de overgang kleuter- en lagere afdeling, de relatie school-thuis, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de taal(lees)ontwikkeling. In een aantal gevallen is er sprake van begeleiding door het zorgteam van individuele of groepjes kinderen, vooral in een klasexterne context. De frequentie waarbij dit voorkomt verschilt niet alleen tussen kleuter- en lagere afdeling maar ook tussen de groepen/klassen onderling.

Het kleutervolgsysteem en de daarmee samenhangende zorgprocedures zijn zeer gedetailleerd uitgebouwd. Het is de vraag of deze in het kader van het vermijden van planlast enerzijds en het verhogen van de transparantie anderzijds niet kunnen gerationaliseerd worden. Toch kan worden vastgesteld dat het volgsysteem uit een verzameling registratiedocumenten bestaat die wel toelaten de ontwikkeling van kinderen breed vast te leggen. Daarbij doet het team een ernstige inspanning om te observeren met een hoge frequentie en legt ze de gegevens op een nauwgezette manier vast. De school beschikt dan ook over een grote hoeveelheid data met betrekking tot de ontwikkeling van de kleuters. De zorgcoördinator maakt op basis van de beschikbare gegevens een samenvattend 'zorgkader' aan". Waar de screeningsinstrumenten de klemtoon leggen op welbevinden en betrokkenheid en een aantal competenties, die weliswaar relevant zijn inzake het breed kijken, valt het toch op dat het gericht observeren in aansluiting op vooraf geselecteerde doelen nog geen verworvenheid van het team is. In deze zin is de match tussen de planningsfase en de evaluatiefase nog niet gemaakt.

Het leerlingvolgsysteem laat toe om het ontwikkelingstraject van de leerlingen te volgen gedurende de hele lagere schoolloopbaan, dit in het bijzonder voor de leergebieden wiskunde en Nederlands waarvan de resultaten van de genormeerde testen worden geregistreerd. Daarnaast bevat het systeem een aantal algemene leerlingspecifieke gegevens en ook informatie – wanneer van toepassing – die eerder socio-emotioneel of attitudinaal van aard is. Bovendien doet de school een inspanning om gegevens vanuit het MDO (multidisciplinair overleg), het leerkrachtenoverleg en de ouderbesprekingen op een adequate manier vast te leggen. Het digitale systeem, ontwikkeld onder impuls van de scholengemeenschap, betekent hier zeker een meerwaarde. De neerslag van de besprekingen tonen aan dat er wordt nagedacht over acties in verband met individuele kinderen, ook binnen klasverband. Toch is er vaak weinig zicht op wat die acties nu concreet betekenen, enerzijds naar inhoud, anderzijds naar het pedagogisch-didactisch handelen. Dit gegeven wordt versterkt door het feit dat er in de planningsdocumenten van de klasleerkrachten weinig sporen terug te vinden zijn van expliciete relaties die in deze zin naar het volgsysteem kunnen worden gemaakt. In een beperkt aantal gevallen worden op basis van leer- en toetsresultaten groeps- en/of schoolanalyses gemaakt. Van de interventies ten aanzien van leerlingen met extra noden, zijn er sporen terug te vinden in het door de school ontwikkelde zorgformulier. Wat betreft socio-emotionele problematieken is dit sterker uitgewerkt. Dit faciliteert een degelijke opvolging van (risico)leerlingen. De aanpak van het team geeft aan dat er een aanvang is gemaakt met een meer

handelingsgerichte benadering van zorg.

Zowel in de kleuter- als lagere afdeling nemen de leerkrachten de rol van eerstelijnszorgverstrekker op. Er zijn aanwijzingen dat de teamleden gerichte inspanningen doen om tegemoet te komen aan individuele noden van kinderen. In veel groepen/klassen komen werkvormen voor die het begeleiden van individuele of groepjes leerlingen toelaten. Bovendien bouwden enkele leerkrachten expertise op om klasintern te gaan differentiëren. Toch is het opmerkelijk dat er in veel groepen/klassen van zowel de kleuter- als de lagere afdeling maar in beperkte mate sporen terug te vinden zijn van vooraf geplande, intentionele en doelgerichte differentiatie. In dit geval, waar differentiatie voorkomt, moet deze vooral begrepen worden als het momentaan bijsturen van instructie of materialenaanbod ofwel als een vorm van eerder momentane remediëring. In de lagere afdeling wordt het aanbod op maat vooral gestuurd vanuit de onderwijsleerpakketten. Het toepassen van werkvormen om inhoudelijk te differentiëren en op basis van observatie- en evaluatiegegevens leerlingen doelgericht te remediëren, is vooralsnog niet verankerd in een structurele en systematische schoolaanpak en kent in beide afdelingen nog groeikansen.

Betreffende de verhoogde en uitgebreide zorg heeft de school procedures en ondersteunende werkdocumenten ontwikkeld. De transparantie daarvan is in beide afdelingen enigszins verschillend. De school heeft zich de laatste jaren een cultuur eigen gemaakt waar betrokkenheid als een zeer belangrijk gegeven wordt beschouwd, ook op het vlak van zorg. Dit brengt met zich mee dat heel wat actoren deelnemen aan regelmatig georganiseerde kindbesprekingen. Deze resulteren in een aantal afspraken en maatregelen die in vele gevallen opgenomen worden in het kleuter- of leerlingdossier. Het multidisciplinair overleg wordt door alle betrokkenen goed voorbereid. Waar nodig worden externe deskundigen betrokken bij de besprekingen. De vlotte samenwerking met het Centrum voor leerbegeleiding en externe hulpverleners (logopedisten, ...) maakt een nauwere afstemming mogelijk van het onderwijs op de therapie en omgekeerd. De school geeft aan dat ze de inbreng van deze partners als een meerwaarde ervaart. Voor een aantal ondersteunende acties doet de school sterk beroep op de thuisomgeving. De interventies uitgevoerd ten behoeve van kinderen die zich in een traject van verhoogde of uitgebreide zorg bevinden, wijzen op een aanzet tot meer handelingsgericht werken.

Naast betrokkenheid zijn de open communicatie en de samenwerkingscultuur kenmerkend voor de werking van de school. Dit betekent dat er in het kader van zorg vrij veel informeel en formeel overleg is tussen zowel klasleerkrachten onderling als tussen klasleerkrachten, zorgteam en directie. Het doel is om op basis van gedeelde verantwoordelijkheid zorg te dragen voor alle kinderen op school. Op het niveau van de scholengemeenschap bestaat een overlegplatform voor zorgcoördinatoren. Dit platform laat de zorgcoördinatoren van de verschillende betrokken scholen toe geregeld hun deskundigheid te delen en gezamenlijke aandachtspunten uit te diepen. Het zorgteam geeft aan dat dit zowel naar ondersteuning als professionalisering een belangrijk gegeven is.

Het schoolteam benut professionaliseringsmogelijkheden inzake leerbegeleiding en zorgwerking. Veel teamleden staan open voor actuele evoluties. Het is opmerkelijk hoe zowel leerkrachten, zorgjuffen respectievelijk coördinatoren en het schoolbeleid een grote werkkraft aan de dag leggen en daarbij vernieuwings- en leerbereid tonen. Het team heeft vooralsnog weinig gerichte scholing gevolgd inzake het doelgericht observeren, de aanpak van binnenklasdifferentiatie of de mogelijkheden van ICT in functie van de leerbegeleiding.

Het team heeft niet de gewoonte om doelbewust de effecten van de zorginterventies systematisch en objectief te onderzoeken en hieruit conclusies te trekken voor eventuele bijsturing op klas- of schoolniveau. Toch zijn alle schoolparticipanten bereid om kritisch te reflecteren over hun eigen werk.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Het directeur streeft samen met het volledige schoolteam en in het bijzonder met de zorgleerkrachten en beleidsondersteuners een gedeeld leiderschap na. Dit geheel geeft richting aan het onderwijskundig beleid. De teamleden participeren aan diverse zowel pedagogische als organisatorische activiteiten. Daardoor ontstaat een breed draagvlak met gedeelde verantwoordelijkheden. Het schoolbeleid kenmerkt zich door een grote luisterbereidheid met een ruime aandacht voor het welbevinden van alle schoolparticipanten. Leerkrachten, kinderen en ouders worden gewaardeerd in hun 'persoon zijn'.

Het pedagogisch project vormt grotendeels de basis voor het onderwijskundig handelen van de meeste leerkrachten en de gehele schoolwerking. Bovendien vormt ze de basis voor vele vernieuwings- en veranderingsprocessen. Het is steeds de intentie om deze gepland, dat wil zeggen gefaseerd en doelmatig aan te pakken. Het valt echter op dat effectmeting en de daartoe gehanteerde methodieken in beperkte mate deel uitmaken van de beleidsplanning. Door de open communicatiecultuur en de vele formele en informele overlegmomenten wordt er echter vrij gelijkgericht gewerkt en krijgen de teamleden enigszins zicht op het resultaat van een aantal acties.

De school beschikt over een aantal formele overlegstructuren die efficiënt worden benut. De leerkrachten ervaren een participatieve besluitvorming. Hoewel er steeds wordt gestreefd naar een consensus, neemt indien nodig het schoolbeleid duidelijke beslissingen. De communicatie gebeurt op een directe, concrete en open manier. De positieve sfeer en de degelijke informatie- en communicatiekanalen bevorderen de samenwerking, zowel tussen (parallel)collega's als over de afdelingen heen. Leerkrachten identificeren zich sterk met de school, getuigen van een grote inzet en bereidheid tot engagement.

Hoewel de ervaring met het bewaken van de eigen onderwijskwaliteit eerder een beperkt gegeven is, valt de ontwikkelingsdynamiek binnen de school in sterke mate op. Zo gaat er aandacht naar schooleigen prioriteiten, maar heeft het team ook aandacht voor actuele tendensen en externe impulsen. Een kritische reflectie over de haalbaarheid en de efficiëntie van verschillende ontwikkelingstrajecten blijft aangewezen zodat implementatieprocessen meer kansen op slagen hebben. Om pedagogische-didactische afspraken structureel te verankeren heeft een gerichte opvolging en coaching tot op de klasvloer nog een groeimarge. De analyse van outputgegevens en interne evaluatiegegevens gericht op het eventueel bijsturen van het onderwijskundig handelen van de leerkrachten, gebeurt echter in beperkte mate.

Het team beschikt over een vrij omvangrijk uitgeschreven taalbeleidsplan, dat zich in hoofdzaak op het leergebied Nederlands richt. Ze is gebaseerd op elementen aangereikt vanuit de vroegere GOK-werking. Visie en een aantal concrete acties worden geduid. Vooral in de kleuterafdeling maakte het team een aantal formele afspraken over de concrete aanpak en zijn structuren opgezet naar gerichte ondersteuning. In de lagere afdeling zijn formele afspraken minder aanwezig. Toch hebben de leerkrachten een gerichte aandacht voor het welbevinden van de leerlingen, specifiek voor die kinderen met een anderstalige achtergrond.

De gekozen schoolprioriteiten sluiten goed aan op de bijkomende SES-lestijden toegekend op basis van de socio-economische status van de leerlingen. Betreffende de beeldvorming inzake het sociaal-emotionele aspect van de ontwikkeling is de aanwending van de SES-lestijden zonder meer ondersteunend te noemen. Op schoolniveau hebben de middelen, onder impuls van de werking vanuit de scholengemeenschap, geleid tot de ontwikkeling van een aantal zorgprocedures. Effecten op leerkrachterniveau inzake het klasintern opzetten van gerichte zorg zijn minder duidelijk. Het meer handelingsbekwaam maken van leerkrachten op dat vlak is weinig structureel en intentioneel aanwezig.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De activiteiten binnen het thematisch aanbod voor het leergebied wereldoriëntatie in de kleuterafdeling en de uitgebreide reflecties en evaluaties die teamleden houden omtrent het verloop van deze.
- De (veelal in teamverband) inhoudelijk degelijk uitgewerkte thema- en projectactiviteiten waarbij rekening wordt gehouden met zorg en ondersteuning, de ontwikkeling van sociale vaardigheden.
- De kindgerichte begeleidingsstijl met gerichte aandacht voor welbevinden en betrokkenheid in de kleuterafdeling.
- De wijze waarop teamleden omgaan met het geven van feedback naar kleuters.
- De brede observatie van de ontwikkeling van kleuters.
- De overgangsactiviteiten tussen de oudste kleutergroepen en het eerste leerjaar.
- Het consequent gebruik van het nieuwe onderwijsleerpakket voor Frans in de lagere afdeling, dit met het oog op het verzekeren van een evenwichtig en volledig aanbod.
- De aandacht voor mondelinge interactie inzake het leergebied Frans in de lagere afdeling.
- De stappen die het team reeds heeft gezet naar een meer kwaliteitsvol aanbod voor wereldoriëntatie.
- De activiteiten binnen het thematisch aanbod voor het leergebied wereldoriëntatie in de lagere afdeling.
- Het veelvuldig gebruik van interactieve werkvormen in het kader van wereldoriëntatie in de lagere afdeling.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De geoperationaliseerde visie op aanvangsbegeleiding, met afgebakende rollen en verantwoordelijkheden op het niveau van de scholengemeenschap, de school en de leerkracht.
- De schoolinterne ondersteuning van beginnende leerkrachten.
- De brede beeldvorming van leren en ontwikkelen, zowel in de kleuter- als lagere afdeling.
- De strategische langetermijnplanning met betrekking tot leerbegeleiding.
- De wijze waarop de school verhoogde en uitgebreide zorg aanpakt.

Wat betreft het algemeen beleid

- De gerichte aandacht voor het welbevinden van alle schoolparticipanten.
- De participatieve beleidsvoering.
- De open communicatiecultuur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De kennis en praktijkvertaling van de uitgangspunten en de inhoud van de leerplannen Nederlands en wereldoriëntatie voor de kleuterafdeling.
- De koppeling tussen het koepeleigen praktijktheoretisch kader en de leerplannen in de kleuterafdeling.
- De bewuste koppeling maken tussen thema- en projectactiviteiten en (sub)doelen die zich situeren op de voorgeschreven ontwikkelingslijnen.
- Bewakingsinstrumenten voor wat betreft de volledigheid en het evenwicht van het aanbod in de kleuterschool functioneel aanwenden.
- De aandacht voor de hoekverrijking en differentiatie op maat van het kind in de kleuterafdeling.
- Het taalaanbod expliciet en doelgericht plannen en integreren in thema en projectactiviteiten.
- De 'schriftelijke verwerking' in het leergebied Frans nog meer afstemmen op de actuele maatschappelijke verwachtingen.
- De rapportering over de leervorderingen met betrekking taalvaardigheden inzake het leergebied Frans.
- Het formeel in kaart brengen van het aanbod voor wereldoriëntatie in de lagere afdeling, niet alleen op inhoudsniveau, maar ook op doelniveau.

- De bewuste koppeling maken tussen thema-activiteiten en leerplandoelen wereldoriëntatie in de lagere afdeling.
- Het functioneel gebruik van tijd- en ruimtekaders.
- De evaluatiemethodes en de rapportering met betrekking tot wereldoriëntatie in de lagere afdeling.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Beginnende leerkrachten voorzien van een competentieprofiel en functiebeschrijving, als basis voor verdere evaluatie.
- De mogelijkheden van teamteaching aftoetsen inzake aanvangsbegeleiding.
- De doelgerichtheid van de observatie in de kleuterafdeling.
- De klasinterne differentiatie vertrekkend vanuit valide evaluatiegegevens.
- Het uitbouwen van de handelingsgerichte aanpak.

Wat betreft het algemeen beleid

- De effecten nagaan van vernieuwings- en veranderingsacties, met het oog op het nagaan van de efficiëntie.
- Outputgegevens en interne evaluatiegegevens analyseren met het oog op het bijsturen van het onderwijskundig handelen van leerkrachten.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling voor Nederlands een volledig, evenwichtig en gegradeerd aanbod uitwerken, met de leerplannen en de decretale ontwikkelingsdoelen als leidraad, waarbij de planning, de uitvoering en de opvolging van de ontwikkeling van de kleuters op elkaar afgestemd zijn.
- In de lagere afdeling voor wereldoriëntatie een volledig, evenwicht, gegradeerd en doelgericht aanbod uitwerken waarbij de leerplandoelen worden gerealiseerd inzake kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die noodzakelijk zijn om de eindtermen voor het leergebied wereldoriëntatie na te streven en te bereiken met zoveel mogelijk leerlingen.

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

voor het **kleuteronderwijs**

omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor
Nederlands

voor het **lager onderwijs**

omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor
wereldoriëntatie

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 01-02-2016 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Kurt Maenhout de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	